

GRIMM: A HALÁSZ ÉS A FELESÉGE

Volt egyszer egy halász s annak felesége. Egy kicsi putriban laktak, a tenger partján, s bizony nagy szegénységben éltek, mert mikor került horogra hal, mikor nem.

Hát egyszer mi történt? Az történt, hogy egy szörnyű nagy cápa akadt a halász horgára. Húzza, húzza a halász, de a hal megszólal:

- Hagyd meg az életemet, nem vagyok én hal, hanem elátkozott királyfi. Ugyan mit érnél velem, ha kifognál? Úgy sem ehetnéd meg a húsomat.

- Igazad van, mondotta a halász, eredj Isten hírével, ha csakugyan nem vagy igazi hal.

Eleresztette a halat s hazament üres tarisznyával.

- Hallá-e, hát megint nem fogott halat? - kérdezte az asszony. - Mi lesz velünk?

- Dehogyan fogtam, mondotta a halász, fogtam egy szörnyű nagy cápát, de nem volt igazi hal. Azt mondta, hogy elátkozott királyfi, s addig kért, hogy eleresztettem.

- No azt elég rosszul cselekedte. Addig legalább ne eresztette volna el, míg valami kívánságát nem teljesíti.

- Ugyan bizony mit kívántam volna tőle?

- Hát azt, hogy e helyett a nyomorúságos putri helyett építsen nekünk egy tisztességes házat. Menjen csak kend vissza, s ha még egyszer a horgára akad, el ne eressze, míg a házat meg nem ígéri.

A halász csak csóválta a fejét, gondolta, hogy az ugyan hiábavaló kívánság, de visszament a tenger partjára, s elkezdett kiabálni:

Itt vagy-e, itt vagy-e,
Elátkozott királyfi?
Hallod-e, hallod-e,
A tengerből szállj ki.

Abban a pillanatban nagyot csobbant, loccsant a tenger, kibukkant a hal s kérdezte a halászt:

Mit akarsz, vén halász?

Felelt a halász:

A putrinál jobb a ház.
Feleségem kívánsága:
Putri helyett legyen háza.

Mondotta a hal:

Eredj haza, vén halász,
Meg lesz reggelre a ház.

Hát csakugyan reggelre megvolt a szép kis kőház, ebben ébredtek fel.

- No lássa-e kend, mondotta az asszony, csak kívánni kell valamit s teljesül. Most menjen vissza, s mondja neki, hogy szép kis kőház, szép, szép, de szűk nekünk, építsen helyette palotát.

- Ó, asszony, asszony, mit gondolsz. Elég nagy nekünk ez a ház. Mit csinálnál a palotában?

- Arra ne legyen gondja kendnek, csak menjen s kérjen palotát!

- Megharagszik a hal, asszony, ne bolondozz!

- Haragszik, nem haragszik, csak mondja kend, amit én mondok. Holnap reggelre palota legyen itt, de olyan, hogy a királynak se különb.

Mit volt mit tenni, elment a halász, szólította a halat:

Itt vagy-e, itt vagy-e,
Elátkozott királyfi?
Hallod-e, hallod-e,
A tengerből szállj ki.

Jött a hal azonnal s kérdezte:

Mit akarsz, te vén halász?

Felelt a halász:

Kicsi nekünk az a ház.
Feleségem azt kívánja:
Legyen neki palotája.

Mondotta a hal:

Hát csak eredj haza szépen,
Reggel a palota készen.

Haza megy a halász, lefekszenek, s ím' reggel egy akkora palotában ébredtek fel, hogy volt annak hetvenhét szobája, a szobákban arany lócák, asztalok, ágyak, földig érő tükrök. Még az ablak is színarany volt, az a garádicsa is. Mindenfelé inasok, szolgálók sűrögtek, forogtak; a palotától nem messze volt egy rengeteg nagy istálló, abban aranyszőrű paripák: éppen mikor beléptek oda, a halász meg a halászné, akkor vakarták a lovászok arany vakaróval, kefélték arany kefével.

- No, mondta az asszony, ugye jó volt, hogy palotát kívántam.

- Jó, jó, mondta a halász, ennél már egyebet nem is kívánhatsz.

- Hát arról még gondolkozom, mondta az asszony.

Másnap reggel azt mondja az asszony:

- Hiszen szép ez a palota, szép, de akkor lenne csak igazán szép, ha király volnék. Menjen kend a halhoz s mondja meg neki, hogy király akarok lenni.

- Asszony, asszony, mit beszélsz? Meg sem merem azt mondani!

- Mért ne merné? Csak menjen kend, mondja meg bátran, hogy király akarok lenni.

Elment a halász nagy búsan, mert sehogy sem tetszett neki az asszony dolga. Most már bizonyosan megharagszik az elátkozott királyfi, hogyne haragudnék meg! Az ám, a tenger színe sem volt tiszta, mint máskor, szürke volt, piszkos volt, mintha az is haragudnék s zúgott, morgott erősen. Hanem a feleségétől még jobban félt, mint a tengertől, jobban, mint az elátkozott királyfitól s szólította, mint máskor:

Itt vagy-e, itt vagy-e,
Elátkozott királyfi?
Hallod-e, hallod-e,
A tengerből szállj ki!

Nagyot loccsant, nagyot csobbant a tenger vize, a hal kibukkant, s kérdezte a halászt:

Mi baj, mi baj vén halász?
Tán nem elég nagy a ház?

Felelt a halász:

Jaj dehogy nem, baj sincs semmi, semmi,
Csak az asszony király akar lenni!

Mondta a hal:

Ha csak ez a kívánsága,
Meg lesz ám a királysága!

Hát, Uram Jézus, mire hazaért a halász, a palota megnagyobbodott, meg az udvar is, a palota előtt strázsák állottak, az udvaron generálisok sétáltak fel s alá, zengett a katonabanda muzsikája, maséroztak a katonák, jobbra, balra kanyarodtak, a halászné meg fent ült a palota legnagyobb termében, színarany trónszéken, előtte állottak a strázsák, jöttek, mentek, szaladgáltak, hajladoztak előtte az udvari népek.

- Ó Jézusom, csapta össze kezét a halász, hát csakugyan király lett belőled?

- Király bizony, mondotta az asszony. Talán bizony nem lát kend. Ihol fejemen a korona.

- Na ez igazán szép dolog. Ezzel megelégedhetel halálod órájáig.

- Bezzeg, hogy kend megelégednék, de én nem. Mindjárt takarodjék vissza a halhoz, s mondja neki, hogy pápa akarok lenni.

- Ó asszony, asszony, mit beszélsz. Pápa csak egy van az egész világon, az nem lehetsz.

- Egy szót se többet, rikkantott az asszony, takarodjék kend, mert mindjárt fejét vétetem!

De még a hideg is kirázta a szegény halászt erre a szörnyű nagy kívánságra. De hiába, mégis csak ment a tenger partjára, szólt a halnak:

Itt vagy-e, itt vagy-e,
Elátkozott királyfi?
Hallod-e, hallod-e,
A tengerből szállj ki.

Haj, de a tenger zavaros volt, olyan zavaros, s úgy zúgott, mormogott, hogy a szegény halász szemét, fülét befogta ijedtében. Aztán egyszerre csak felvetette magát a hal, látszott rajta, hogy már ő is haragszik. Rákiáltott a halászra:

No, mit akarsz, jer elébb,
A királyság sem elég?

Felelt a halász:

Jaj, nem elég, nem elég,
Most pápaság kellenék!

Csak pápaság? - szólt a cápa,
Isten neki, legyen pápa!

Szalad haza a halász nagy örömmel, s hát a királyi palota mellett egy akkora templom van, hogy a tornyai - volt vagy ezer! - majd az eget verték, bemegy oda s hát ott ül az asszony a trónján, osztja az áldást nagy kegyesen a népeknek, s aki csak odafér, csókolja a lábát. Az ám, odavergődik a halász is, térdre esik, s a felesége lábát csókolja s mondja e közben:

- No feleség, most már pápa is lettél, ennél több nem lehetsz, de ezzel csakugyan meg is elégedhetel.

- Majd meglátjuk, mondotta az asszony.

Egész éjjel nem aludt, folyton hánykolódott, s mind azon gondolkozott, hogy mi lehetne még belőle.

- Hopp, megvan! - kiáltott fel az asszony. - Isten lesz belőlem.

Felköltötte az urát s mondta neki, hogy szaladjon izibe a halhoz, adja elé a kívánságát: Isten akar lenni, nem elég neki a pápaság.

- Asszony, asszony, te megháborodtál az elmédben, mit gondoltál?

- Azt, amit, menjen kend szaporán.

Haj, édes jó Istenem, kétszer is kirázta a hideg a szegény halászt, míg a tengerhez ért.

Hát még mikor meglátta a tengert! Mert volt ahogy volt eddig, de most a tenger úgy zúgott, bőgött, kavargott, hánykolódott, mintha az egész világot el akarta volna nyelni. A szegény halász csak állott egy helyben, de ki sem merte nyítani a száját. De jött a hal, nem várta a kérdést, ő maga kérdezte szörnyű haragosan:

A pápaság sem elég?
Ugyan még mi kellenék?

Felelt a halász reszketve, fogvacogva:

Ó jaj, mit tudjak tenni,
Most Isten akar lenni!

Hej, szörnyű haragra gerjedt az elátkozott királyfi, szikrát hányt a szeme s akkorát ordított, hogy a szegény halász hanyatt esett ijedtében.

Mit akar a vén liba?
Mars vissza a putriba!

Abban a pillanatban a tenger elborított mindent, de mindent, s másnap reggel, mikor ismét vissza szállott a medrébe, nem volt egyéb a tenger partján, csak a kis putri, ott ült előtte a halász, meg a halászné nagy búsán, éppen mint régen.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.